

Nro. 30.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken October 11-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

Eő Császári Királyi Felsége kegyelmesen meghatározni méltóztatott az Alsó Austriai Ország-lószék által kiadatott Rendelése által a' Lelki Pásztorokra nézve, hogy valamikor ezek a' magok Kerületeikben hivatalos foglalatosságban valamelly útat tesznek, t. i. istentiszteletnek kiszolgáltatására, tanításra, betegek látogatására, és temetésre mennek, minden úti és hid-vámoktól szabadok legyenek.

Lehetetlen hogy örvendezéssel ne emlittsük azt a' kellemetes, 's a' szántásra vetésre alkalmas jó őszi időt, a' melly itt a' felsőbb vidékeken jár. A' napok szépek, melegek, az eső a'

mellett még is gyakran esik , kivált éjjelenként. Mind ezek igen jó előjelek a' jövő esztendei őszi gabonára nézve. Ilyen kedves jó híreket hoznak a' Magyar Országi szomszéd Vármegyék-ből is , a' *Sopronyi*, *Mosonyi* falukra, a' *Fertőta-va* kövér környékeire, 's *Köptsény*, *Rajka* felé, és arra alább is lejáró, gabonával, gyümöltsel, majorsággal kereskedő *Bétsi* lakosok.

P o s o n y.

Az ő Cs. K. Apostoli Felsége ditsősséges ne-ve napja e' hónap' 4-dikén keresztényi hív buz-gosággal innepeltetett itt, valamint a' Romai Ca-tholicusok úgy az Evangélicus Egyházi gyüleke-zetek által is.

A' *Charkowi* Orosz Császári Universitás az-zal tisztelte - meg a' Pesti K. Universitásnak egyik érdeemes Professorát, *Schedius Lajos* Urat, hogy őtet a' maga levelező tagjává nevezte.

A' szüret a' Posonyi hegyeken Oktober' első hetében elkezdődött. Itt is a' leg kívánatosabb őszi napok járnak. A' must itt, jóságára nézve a' leg jobbak, bőségére nézve a' középszerűek közzé tartozik.

Török Birodalom.

September' 10 dikén , mikor Konstántziná-polyban a' felől, hogy a' Nagy Vezér *Rustschuk-nál* a' Duna bal partjára Sept. 9-dikére víradó éjjel által menvén magát kemény tanyába helyhezette, e' képpen írtak vólt a' mi Konstántzinápolyi tu-dósítóink : —

„Az ólta, hogy a' *Seresi* Bascha *Ismael Bey* a' Dunán Widdin mellett által ment eleinten ab-ban a' véllekedésben vóltunk közönségesen, hogy a' Nagy Vezér itt ezen a' ponton fogna ő utánna

a' Duna bal partjára által nyomúlni. Hanem az ő nagy készületei, mellyeket Rustschuknál tétet, azt mutatják kevés napoktól fogva, hogy megsalattattunk vélekedésünkben, mert talám éppen itt Rustschuknál fogja mérészelni megpróbálni az általmenetelt. „

A' *Nikomédiai* Hejytartó *Chosren* Bascha jól viseli magát. Már majd minden készületeket megtett Bithyniában a' Herakleai rebellis Komen-dáns *Aly Molla* megréguláztatására. Azt mondják, hogy a' Császár tulajdon kezével való levelezést folytat *Chosrev* Baschaval ezen tárgy eránt.

A' mi fiatal Császárunk ifjúi tüzes munkássággal maga hozzá lát az országlásnak minden ágaihoz. Az ő állandóságától minden jókat várunk. Soha nem volt ezen fő városban a' bátorság és tsendesség érezhetőb, mint most. A' bőjti heteknekelkövetkezésekkel ismét alább szállította a' Császár a' kenyér árrát, a' melly jó-tétemény igen hathatós eszköz az alacsonyabb nép' hajlandóságának megnyerésére.

Orosz Birodalom.

A' Moldovai szélekről érkezett újabb tudósítások szerént az Orosz ármádia' fő vezére Generális *Kutusow* külömbkülömbféle változásokat tett a' maga seregeinél, a' mellyek a' jelenvaló környülállások között szükségeseeknek látszottak lenni. Generális Gróf *Markow* az ármádia bal szárnyának vezérlésére küldtetett. A' közép pont *Giurgewo* mellett megmarad a' Gen Gróf *Langeron* vezérlése alatt. A' jobb szárny Generális *Woinoffra* bízattatott. Egy más különös számos Orosz sereg Kis Oláh országban a' Generális

Essen vezérlése alatt gyűlöszsze. Ennek *Krajo-*wában van a' hadi szállása. Előljáró tsapatját *Generális Sass* kormányozza. A' tartalék ármádia *Bukarest* és *Giurgewo* között gyűl-öszsze, hogy onnét minden fenyegetető ponto'ra segítséget küldhessen. Mihelyest a' *Gen. Essen* ármádiája a' ki rendelt pontra megérkezik, azonnal meg fogja támadni a' *Seresi Ismael* Baschát, a' ki még most is a' Duna partján *Widdin*nel általellenben tanyázik kemény sántzok között. Itt elkerülhetetlenül egy tsatának kell történni, a' melly oly fontos lehet, hogy meghatározza *Olah* országnak sorsát.

Spanyol és Portugallia Országok.

A' *Sept.* 20-dikán indúlt *Londoni* levelekben ezeket olvassuk : —

„*Lord Wellington*tól tudósítások érkeztek *Gróf Liverpool*hoz, a' mellyek *Augustus'* 30-dikén indúltak - meg *Portugalliából Fuente - Giunaldóból.* Azt írja *Lord Wellington*, hogy azólta, hogy a' maga tudósítást *Augustus'* 14-dikén *London*ba elküldötte, az ellenség semmi mozdulásokat nem tett. Egy 2200 emberekből álló *Frantzia* tsapat azon estve, az *Extremadurát* *Kastiliától* elválasztó hegyeknek déli oldalok felől egy *Gata* nevű faluba bémenvén, meglepett onnét egy szél-ső vígyázó *Anglus* tsoportot, a' melly a' *Hadnagy Wood* vezérlése alatt a' *Portugalliai* határszélre vólt vígyázatra állítatva. Ezen *Hadnagy* fogságra vitetett 10 emberekkel egyetemben.

Valencziának forma szerént való megszállásához és ostromlásához nagy készületeket tesznek a' *Frantzia* seregek.

A' *Párisi* levelek által kihirdettetett *London*-

ni levelekben azt olvastuk e' napokban , hogy Kadixban a' Frantziáknak sok barátjaik találtnak. Most azt olvassuk hasonló levelekben , hogy ugyan ott egy időtől fogva igen sok tsúfó-lódó írások jönnek - ki az Anglusok ellen , anyira , hogy a' Juntához rendeltetve lévő Anglus Követ *Wellesley Henrich* ezen dologra nézve forma szerézt való panaszt tett a' Junta' Status Titoknok-jánál *Don - Eusebio de - Bardaxi y Azaránál*.

A' Kadixban öszszegyűlve lévő Spanyol Kortések és az Angliai Országlószék között már rég hogy fenn forog a' kereskedésre nézve egy kérdés , mellyet az Anglusok minden iparkodásaik mellett is még eddig magoknak kedvezőleg el nem igazithattak. Az Angliai Országlószék t. i. azt kívánja , hogy a' Kortések' gyűlése határozza meg azt forma szerént való Akta által , hogy az Anglusok ezentúl egészszen szabad kereskedést folytathatnak az Amériikai Spanyol plánta országokkal. Minden indító okokat előhordott az Anglus Követ , hogy ezen határozásra reá vehesse a' Kortéseket. Tüzes , sokáig tartó , s' gyakorta való tanátskozások tartattak a' tárgy felett : de végezetre tsakugyan erőt vett bizonyos Politika , s' az Angliai Országlószék' kívánsága a' voksoknak többsége által visszavettetett.

A' Kadixi Spanyol újság , melynek neve *el-Conciso* ilyen levelet hirdetett - ki azon történe-tekről , a' mellyek a' Marschal Soult ármádiája és a' *Murciai* Insurgens ármádia között még Augustusban történtek , és a' mellyekről a' Frantzia levelekből már régen kiadtuk a' hivatal szerént való tudósításokat : —,

„*Murcia* Augustus' 17-dikén. Az egész ár-

mádia vissza jöve ide: tökéletes hátrálásban foglalatoskodik. Marschal *Soult* két pontokon 8000 emberekkel reánk ütvén, az egyik pontot a' mi Generálisunk *Freire* sok ideig nagy bátorsággal védelmezte, hanem a' másik pontot tsak egy szempillantatig is meg nem tarthattuk, mivelhogy azon osztályunk, a' melly Generális *Quadra* által vezéreltetett, és 9000 emberekből állott, a' leg meghatározottabb parantsolat mellett is meg nem jelent a' ki rendelt helyen. A' melly ponton tehát a' mi tsatározó líneánk egyszerre keresztül szakasztatván, minden egyéb itt álló seregeinknek igen sokat kellett veszteniek. Kivált azért vesztettek felette sokat, hogy mind ágyúzókunk mind lovasságunk Generális *Quadránál* voltak. Generális *Freire* azonközben mind ezen vesztésünk mellett is leg nagyobb dítséretet érdemel, azért, hogy a' vezérlése alatt lévő seregek hátrálást 37 mértföldnyi távolságra igen böltsen kormányozta. Az ellenség *Lorcán* túl 3 mértföld távolságra állapotodott-meg. —

„Mitsoda büntetést érdemel (így kiált fel az *el - Conciso*) ez a' gyáva ember (Gen. *Quadra*) az ő hibája miatt kiontatott sok vérért? Nem fogja - é büntetésül a' leg kegyetlenebb halál által bévégezni gyalázatos életét ?

Egy levélben, a' melly Sept. 9-dikén indult a' Spanyol szélekről, ezek találtatnak: —,

„A' Frantzia hadi szállásról *Placenciából* jött tudósítások szerént az úgy nevezett Portugalliai Frantzia ármádiának a' *Gvadiana* bal partjáról, és *Badajoznak* környékeiről a' *Tágus* felé való útnak indulása igen véletlenül, és a' Marschalnak (*Marmontnak*) tsak egy minden nap' közön-

ségesen kiadatni szokott parantsolatjára történt Juliusnak hátúlsó részében. A' *Gvadianán* való visszajövetel *Meridánál* ment véghez. Azután két úton, t. i. *Caceresen* és *Truxillon* által folytatták útjokat a' *Tágus* felé a' seregek. Egy része az *ármádiának* a' *Tágus* bal partján maradt, nagyobb része pedig az *Arzobispoi* hídon által jövén, a' víz' jobb partjának vidékein osztott kvártélyokra. Egy más számos tsapatunk olyan rendeléssel maradt hátra, hogy egy *Anglus* sereget, a' melly *Albuquerque* mellett tanyázott, és szélső vőgyázóit *Alcantara* felé küldözte ki, tartsa szemmel. De úgy látszott, hogy minden fontos verekedést kerülnek az *Anglusok*; sőt tudva lévő dolog ő felőlők már az is, hogy parantsolatjuk van az eránt, hogy egyátallyában tsak a' *Portágallia* határoknak védelmezésekkel elégedjenek - meg. —

„*Badajoznak* bátorsága eránt jól gondoskodott a' *Frantzia* *ármádia*, minekelőtte annak környékeit oda hagyta; számos őrzősereget, és minden féle készületeket hagyott benne; a' vár környékinek is telyes birtokában vóltak az őrzősereg a' *Gvadiána* vizének mind két partjain néhány mértföldnyire. Mind ezek mellett közösülése van ezen őrzőseregnek azzal a' *Frantzia* osztálllyal is, a' melly az *Extremadurából* az *Andaluzia* felé vivő szoros útaknak fedezésekre hagyattatott. Egyéberánt ezen egész tartományt kiélték a' seregek mindenéből, és most alig lehet ott fegyveres népet látni. Igen ritkán mutatják meg némelly ellenséges csoportok magokat a' térségen. Tanyázik ugyan *Estremoznál* még egy *Spanyol*, *Portalegre* mellett pedig egy *Anglus*

osztály : de ezek nem olyan erőssek, hogy Badajoz ellen valamely próbát tehetnének. Egyébiránt eléggé kijelentették már az Anglus seregek, az által, hogy Portugalliának északi vidékeire visszaútaztak, azt, hogy mostanság megtámadólag velünk szembeállani nem szándékoznak.

„Az ő nagyobb erejek már most, a' Portugallus tsapatokkal egyetemben, *Beira* tartományában tanyázik. A' Lord Wellington' hadi szállása mint mondják ismét Guerdában van. Tsendességben marad-é ő ott, vagy pedig a' Salamankába való béütést megpróbálja, az idő mutatja meg. Valami hír szerént az a' célja, hogy a' jól megerősítette lévő, 's őrző sereggel és minden készületekkel bővölködő *Ciudad-Rodrigo* várának ostromlásához fogjon. Akármi legyen azonban közben a' Wellington észéléása, az ő mozdulásai a' Frantzia ármádia fekvésének is sokféle változásokra adtak okot. Az a' Frantzia sereg, a' melly még eddig a' Tágus bal partján maradott volt, már most által takarodik annak északi részeire, hogy a' Coria és Plasencia között lévő vidéket elfoglalja; az eddig itt tanyázott tsapatok pedig Salamankának északi részeire mennek, hogy az Agueda jobb partját elfoglalják. Marschal Marmontról, azt tartják, hogy a' maga hadi szállását *Ciudad-Rodrigo* mellé Seradillába szándékszik tenni, 's azon fog iparkodni, hogy e'táján az úgy nevezett Portugalliai és Északi két ármádiákat ismét özsze tsatolhassa, a' melynek nevezetes következései lehetnek.

Nagy Britannia.

A' Londoni újságokban egy levél jött-ki, a' melly a' *Cumberland* nevű hajón Sicilia mellett

a' Palermoi kikötőhelyben Julius' 20-dikán írat-
tatott. Summás foglalata ez: —

„Ő Felsége a' Siciliai Király megparantsolta,
hogy Palermót minden utazó Anglusok haladék
nelkül hagyják oda, mivelhogy ezen szigetnek
országglása ellen igen nagy szabadságra vettek
magoknak engedelmet, 's magakat az annak ál-
lapatját illető dolgokba avatták. Ugyan az nap
Villa Franca, Kastel - Nuovo, és Belmonte nevű
Printzek, 's egy Királyi testőrző, elfogattatván
egy Siciliai hajóra vitették, és azon, Pentelaria
szigetére szákvettetésbe küldették, mivelhogy,
mint a' Királyi Proklamatióban előadatik, a'
magok Fejedelmek ellen özszeesküdtek, midőn
a' tölle reájok vettetett *per cent* adó ellen pro-
testáltak, 's Nagy Britanniához folyamodtak,
hogy őket a' magok Fejedelmek törvényes hatal-
ma ellen védelmezze. Egy esdeklő levelet ta-
láltak meg, a' melly az Angliai Országglószékhez
van intéztetve, és 52 Siciliai Báróktól aláíratat-
va. Új Országglásnak felállítására tzeleztak. Félő,
hogy a' Palermoi Udvar a' mi ide rendeltetett
Ministerünknek Lord *Bentink Williámnak*, a'
partra való kiszállást meg nem fogja engedni.

I r l a n d i a.

Azt írja a' Dublini újság, hogy a' *Londonder-
ry, Cork*, és *Waterford* nevű Grófságokban ta-
láltató R. Catholicus lakosok már megkészítették
és aláírták azon végzéseket, mellyek felett egy
időtől fogva tartott gyűléseikben, az Országgló-
széknek minden tilalmazásai mellett is tanátskoz-
ni meg nem szűntek. A' Protestánsok is minden-
kor nagy számmal jelen voltak az ő gyűléseik-
ben. — Így írnak több más Irlandiai Grófsá-

gokból is. Itt e' szerént nemtsak hogy türhetetlenség nem uralkodik a' különböző hit' sorsai közt egymás eránt: hanem szeretettel is részt venni kívánnak egymásnak boldog vagy boldogtalan állapotjából.

Frantzia Birodalom.

A' *Napoleon* Császár' mostani útazásáról azt írja a' *Monitör*, hogy *Boulogné*be való megérkezésével (Sept. 20-dikán) azonnal az ott álló hajóknak gyakoroltatásokhoz fogatott, a' melly alatt egy *Anglus* Fregát oda közelítvén meg akarte vizsgálni, hogy mi munka legyen a' kikötőhelyben, de nem sokáig vizsgálódhatott, mint-hogy a' Császár parantsolatjára egy *Frantzia* Fregát az ellenséges Fregát ellen evezvén, ez azonnal eltávozott onnét. —

Ugyantsak *Boulogné*ben Sept. 22-dikén reggel elébb audientziákat adott a' Császár a' különböző-külömb tiszti karoknak; azután pedig azon seregnek megmustrálására ment, a' melly most az *Elchingeni* Hertzeg' vezérlése alatt tanyázik ezen tengerpartokon, mellynek végződésével délután. ni 2 órakor hintójába ülven útját *Calais* és *Dünkirchen* felé tovább folytatta.

Brüsszel Sept. 24-dikén. Császárné ö Felsége tegnap minden itt lévő tiszti karokat maga eleibe botsátott audientziára a' *Laekeni* kastélyban. Estvéli 9 órakor theátromba ment. A' lozsiba való bélépésekor ezerfelé harsogtatta a' levegőt ezen kiáltás: *Éljen a' Császár! Éljen a' Császárné!* Ezen kiáltozás a' játéknak minden szünetei között megújítattatott, az úttzán a' theátrum mellett öszszegyülekezve lévő sokaság is mind annyiszor hasonló kiáltással harsogtatta

az eget. A' Montebellói és Aldobrandiai Hertzegek, Gróf Brignolesne és Lauristonné, a' Trevisói és Coneglianói Hertzeg Marschallok, 's fő Kamarás Úr Gróf Montesquiou kísérték ő Felségét. Tsak egy játékot halgatott végig ő Felsége.

Négy Párisi híres játékosok, t. i. két férfiak *Talma* és *Damas*, 's két leányok *Duchesne* és *Bourning* ide jöttek, hogy a' Császárné ő Felsége itt léte alatt, külömbkülömb nevezetes játékokban magokért tegyenek - ki.

Amsterdam Sept. 21-dikén. Itt mindenek készen vannak Császár ő Felségének fogadására. A' gyözedelmi kapukat Obeliscusokat, 's egyéb e'féléket szünet nélkül ékesgetik. A' mi Polgármesterünk városunknak azon lakosait, a' kik mostanában falusi jószágaikban, majorjaikban, kerti múlató házaikban tartózkodnak, meghívta, hogy a' városba mennél elébb jőjjenek vissza, azért, hogy a' közönséges örvendezésben részesüljenek, 's azért is, hogy tegyenek házaiknál olyan készületeket, hogy azokat a' sok fő személyeket, a' kik ő Császári Felségét oda fogják kíséрни, illendő szállásokkal és jó szívúséggel fogadhassák.

Hamburg, Sept. 28 dikán. Minthogy itt sok városiak az őket illető adót még meg nem fizették, talám abból az okból, hogy úgy gondolkoztak, hogy azt tőlök elfognák vitetni, kihirdette-tett, hogy tsak magok vigyék - bé, mert nem fog senki érette meenni.

A' *Strasburgból* Sept. 23 dikán indúlt levelek szerint jó számú akaratos conscriptusok' serege (*Conscrits refractairs*) gyűjtetett ide ösz-

sze tökéletes organizáltatás végett. Ezek a' napkeletre fekvő Departamentomokban fogostattak össze, és küldettettek ide. A' Birodalom fő Kintstármesterének és mostani Hollandiai fő Kormányozónak a' fija Császári Adjutáns Generális *Lebrün* az organizálójak. Az akaratos conscriptusok nevezete alatt (*conscripts refractairs*) azokat értik, a' kik vagy az ő Batalionjaiknál meg nem jelenvén, vagy pedig onnét eltávozván, azólta azon fegyveres tsapatok által, a' mellyek a' nyáron az ő felkeresésekre az országban minden féle széllyel küldöztettek, megtaláltattak, és mint engedetlenek a' fegyver alá kénytelen is össze fogdostattak, és öszszegyűjtettettek. Mi fog az ily engedetlen ifjakkból formáltatott Batalionokkal történni, még nem tudatik. Generális *Lebrün* az ő organizálások után a' Császárhoz menni szándékozott Hollandiába.

Olasz Ország.

September' 13-dikán egy Cs. K. végzés jött ki Mailandban, melly által parantsoltatik, hogy ezen Királyságnak minden helységek mezei-vigyázókat (pásztorokat) tartsanak, és arra leginkább az öreg és kiszolgált katonákat fordítsák. Kötelességeik ezen mezei vigyázóknak abban fognak állani, hogy a' mezei területeket őrizzék, a' kóborló embereket, 's az elszökő és engedetlen katonákat letartóztassák, 's az Országlószéket minden dolgok felől, mellyekre őö figyelmezni tartoznak, a' millyen egyebek között a' titkon folyó kereskedés, tilalmas portókáknak árulása 's egyéb e'félék, tudósítsák. Minden helység maga tartozik fizetni az ő mezőpásztorainak.

A' Vice-Király és Vice-Királyné ezen szép

Őszi napokon a' *Lago - maggiore* nevű szép tónak kellemetes vidékeit meglátogatván, néhány napokat az ennek déli végében találtató igen szép két Barromai szigeteken töltötték - el, a' hol a' parti lakosok külömbkülömb nemzeti innepeket tartottak vendégeiknek gyönyörködtetésekre. Éjjelenként külömbkülömbféle módon megvilágosított tsajkákon mutatták - meg magokat.

Azon meghívattatáshoz képpest, mellyet Kardinalis *Fesch* ó Eminentziájától Párisból vettek, a' Florentziaiak is fényes halotti pompával való tiszteletet tettek a' Feltrei meghalálozott Püspöknek. A' Mailandi hivatal szerént való újság írja, hogy az Angoulémi Püspök is a' maga megyéjében pásztori levelet küldvén, hasonló halotti tiszteletet rendelt a' boldogult Püspöknek; és hogy pásztori levelében a' következő kifejezések fordulnak elő: — „A' halál a' mi Apostoli virtusokkal tündöklő Feltrei Püspökünket a' mi Conciliumunk munkálódásának közepette és éppen azon szempillantatban ragadta el. midőn ő ezen Conciliumnak más nyoltz tiszteletre méltó tagjaival *VII. Pius* Pápa ó Szentségéhez menni akart, hogy néki egy Dekretomot, mellyet a' Párisban öszszegyülekezve lévő minden Atyák, a' megüresült Püspöki székekre nézve aláírtak, általadjanak.

Rénusi Szövetség.

A' Frankofurtumi Nagy Hertzegségben, Hanauban, 's a' Westpháliai Királyságban a' Kasseli Departamentomban igen veszedelmes marhadög kezdett uralkodni.

A' Német tartományokban a' régi jó időkben a' következő szóllás formáival fejezték -

ki a' szőlős gazdák, a' tsekély, középszerű, és jó szüretet: negyedrészt, egy harmadrészt, fél, vagy egész szüret. Most azt írják egy jó bortermő vidékről, hogy nékiek nem negyedrészt, egy harmadrészt, fél, vagy egész, hanem öt negyedrészt, vagy másfél szüretjek volt.

Württembergából így írnak az idei szüretről:

„A' Nekkár és Remsthal vidéki lakosok' öröme rendkívül való az ő szüretjekre nézve. A' szőlő fáknak nagyobb része úgy meg van gerezdekkel terheltetve, hogy mint némelly bő gyümölcs termő esztendőben a' gyümölcsfákat szokták; most a' szőlőfákat támasztották úgy meg ágasok által. — Stuttgardtól két óra távolságra Ludvigsburg felé, egy olyan rendkívül való nagyságú szőlő gerezd termett az idén, hogy a' kik látták azt erősítik, hogy egy ölnyi a' hossza. Az igaz, hogy a' tulajdonos már néhány hetektől fogva őrizteti ezen gerezdet, azért, mivel ő azt a' Király asztalára szánta el. —

„Az 1788-dik esztendőben, mikor hasonlóképpen igen jó és sok bor termett volt, 20 — 30 forinton adták a' mustnak Würtembergi akóját, a' melly 166 odavaló nagy pintet, vagy 240 egyéb vidéki pintet teszen. Most so sőt 70 forinton is el fog menni a' jobb bortermő vidéken a' must' akója. — — „Hozzá vetve egy millió akóra vetik az egész Würtembergi Királyságbéli termést.

Elegyes Dolgok.

A' Dániai Királynak egy rendelése jött ki, a' melly szerént a' Schleswigi és Holtteini Herzségségeken senki hivatalt nem kaphat az Országlószéknél, a' ki a' Dánus nyelvet nem tudja. —

Hogy a' dohánynak az olyan országba való bévitelivel, a' hol annak bévitelire nagy büntetés van határoztatva, vígyázatlankodni igen veszedelmes dolog legyen, ilyen új történettel bizonyítja a' Bernai újság: —

Egy Waatlandiai lakos Helvétzia' szélében önnön tsézájában és lovaival időtöltésből *Wal-lisba* menni szándékozván, Vivisben által vett két tsomótska dohánt egy barátjától, hogy Bexben (a' Helvétziai szélen), annak, a' kinek küldetik általadja. Bévetvén a'ládájába, elfelejtkezett rólla, és Bexben nem adta által. A' Wal-lisi határszélen, (melly most Frantzia Ország-hoz tartozik) kérdi tőlle a' vámos, hogy nints-é nálla valami, a' mit oda a' Császári törvények szerént bévinni nem szabad. Ő azt feleli ártatlanul, hogy nints; — de képzelní lehet mint megijedett, mikor a' maga ládáját maga megnyitván, az ott felejtett dohánt meglátta. Híjába protestált, 's híjjába mentette magát, ígervén, hogy haladék nélkül meg fogja mutatni minémű tévedésből történt a' dolog — minthogy mind e' mellett is megfogattatván vason Genevába vitet-tett.

Ugyan ezen Waatlandiai vidékekről írják, hogy a' Hollandiai vólt Királyné, minekutánna a' Genevai tónak Savoya felől lévő környékeit béútazta vólna, Sept. 18-dikán *Bexbe* érkezett, a' hová a' testvére az Olasz Vice Király 20-dik-ban látogatására oda jött, de még az' nap' estve vissza tért.

A' mái időbéli megszámlálhatatlan, minden-féle *Surrogatumok* között meglehetősen ajánlja magát a' következő: —

Guerazzi nevű Patikárius Livornóban, az Országlószéknek egy a' végre kineveztetett különös Commissiója előtt egy mázsa gesztenyéből 54 font igen jó tápláló és jó ízű lisztet és 44 font Sirupot készített; a' sirupból pedig tisztálás által 14 font szép fehér tükört vett ki. — Azt jegyzik meg az Olasz Országi levelek, hogy a' nagy nyereség mellett még az is ajánlja ezen Patikáriusnak találmányát, hogy az azzal való bánás' módja igen együgyű, és telyességgel nem költséges.

A' tükör - *surrogatumokról* azt jegyzi meg a' Párisi Monitőr, hogy a' belső dolgokra ügyelő Ministernek ezen tárgy felől kikirdettetett előadása szerint a' szőlő - tükör a' nádméz' helyét telyességgel el nem foglalhatja, mivelhogy megtisztítva igen kevés tükrot ad, és akármennyi tisztítás után is a' mészhez hasonlít; a' szőlő - sirupnak is az a' fogyatkozása van, hogy melegben nem áll meg: ellenben ha Cassonadét csinálunk a' szőlő - sirupból, az az elgőzöltetés és kinyomás által megkeményítjük, jó surrogatumaúl szolgál a' tükör - Cassonedének; oltsó is, fontját meg lehet venni 20, 30 krajtzáron. —

Leg első tükör - *surrogatumnak* teszi a' Minister a' nyakas (Runkel) répa tükrot — másodiknak a' gesztenye tükrot, a' Livornoi Patikárius Doktor *Guerazzi* találmányát — harmadiknak a' színmézből készült sirupot, a' szerint a' mód szerint készülve, mint azt Gotardy és Cerali Parmában feltalálták, a' melly mód szerint t. i. annak szagát és színét meg lehet változtatni — negyediknek végezetre a' szőlő cassonadét. Említi mind ezek után a' törökbúza kóróból készülő liszt-tükrot is, ha azokat akkor vagdalják-le, mikor éppen a' szemei telyesednek, — hasonlóképpen a' körtve, alma, fige, és szilva sirupot.